

Natuurbrandpreventie

Rol van natuurbeheerders bij preventie en bestrijding van natuurbranden.

In heel Europa komen natuurbranden steeds vaker voor. Naast de brandweer, hebben ook natuurbeheerders een belangrijke taak bij de preventie en de bestrijding van natuurbranden. De huidige klimaatverandering vergroot het risico op onbeheersbare branden. Dankzij een afwisselend mozaïekachtig landschap, goede bereikbaarheid en samenwerking met brandweer en publiek zijn Nederlandse natuurgebieden minder kwetsbaar dan bijvoorbeeld gebieden in Zuid-Europa. De terreinbeherende organisaties nemen het risico op natuurbrand zeer serieus en zetten actief in op brandpreventie en effectief beheer.

De terreinbeherende organisaties van Nederland, verenigd in de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) en de Unie van Bosgroepen, werken nauw samen om natuurbranden beheersbaar te houden. Door preventieve maatregelen, samenwerking met partners als de brandweer en goed georganiseerd beheer van natuurgebieden, dragen wij actief bij aan de veiligheid van mens en natuur.

Wat doen natuurbeheerders tegen (onbeheersbare) branden?

Natuurorganisaties nemen diverse maatregelen om de kans op bosbranden, of in elk geval onbeheersbare branden, te verkleinen. Enkele voorbeelden:

- **Minder brandbare bomen**
Naaldbomen zoals sparren en dennen branden heel goed. Wanneer de kronen van bijvoorbeeld hoge dennen vlamvatten, kan de brandweer er ook niet meer bij en ontstaat er een oncontroleerbare brand. Daarom werken beheerders al decennia aan het omvormen van naaldhoutbossen, naar gevarieerde bossen met ook loofbomen zoals eik, berk en beuk.
- **Brandgangen tegen overslaan van brand**
Om te voorkomen dat een natuurbrand van het ene naar het andere terrein overslaat, worden brandgangen gecreëerd: een strook zonder of met weinig bomen, met soorten die niet zo vatbaar zijn voor brand.
- **Vochtige bodems**
Veel natuurterreinen zijn verdroogd en daardoor vatbaarder voor brand. Samen met waterschappen proberen natuurbeheerders het grondwaterpeil te verhogen en daarmee te zorgen voor een vochtigere bodem. Dat is vaak ook beter voor de natuur!

- **Voorkomen van grote hoeveelheden ‘brandstof’.**
Vergrassing van heideterreinen is niet alleen slecht voor de natuur, in droge perioden vormt al dat gras een makkelijke brandstof wanneer er een natuurbrand is. Onder andere met begrazing wordt dit tegengegaan.

Natuurbrand een natuurlijk fenomeen

Een natuurbrand betekent groot alarm bij boswachters, brandweer en andere instanties. Maar het hoort er wel bij: natuurbranden zijn een natuurlijk fenomeen! Helemaal voorkomen kunnen we ze niet, maar het is wel zaak om te zorgen dat ze beheersbaar blijven. Een beheersbare brand voorkomt een te grote impact op planten en dieren en voorkomt schade aan de cultuurhistorie, de infrastructuur en de omgeving.

Voorbereid zijn op een brand

In een natuurgebied zorgen natuurbeheerders samen met de plaatselijke gemeente(n), de veiligheidsregio, de brandweer en andere organisaties dat een aantal zaken op orde is:

- Voldoende bluswater;
- Goede bereikbaarheid van het gebied;
- Goed bereik van telefoon en mobiel net (soms is bijvoorbeeld plaatsing van een extra zendmast nodig).
- Specifieke maatregelen voor natuurbrandpreventie.

Natuur blijft belangrijk!

Brandgevaar is niet het enige waar natuurbeheerders rekening mee moeten houden. Hun voornaamste taak is het beschermen en beheren van planten en dieren in het gebied. Ook heeft natuur een belangrijke functie bij het vasthouden en zuiveren van water. Daarnaast hebben natuurterreinen een belangrijke recreatiefunctie. Natuurbeheerders moeten altijd een balans zoeken tussen alle belangen die voor een gebied gelden. Dit vraagt soms om begrip bij het publiek en de organisaties waarmee ze samenwerken. En ook van de brandweer: met hen gaan ze in gesprek over hoe natuurbranden efficiënt bestreden kunnen worden zonder daarbij onnodige schade aan het terrein en de planten en dieren in het natuurgebied aan te richten.

Klimaatbestendig

Natuurbranden mogen dan een natuurlijk fenomeen zijn, bij grote branden krijgt de natuur er vaak wel een flinke klap door. Zeker als de omstandigheden voor planten en dieren door bijvoorbeeld klimaatverandering al zwaar geworden zijn. Zo overleven bomen een brand vaak ternauwernood, maar gaan ze alsnog dood als daarop enkele droge zomers volgen. Daarom werken natuurbeheerders aan het versterken van de natuur, het verhogen van waterpeilen en het planten van de juiste boomsoorten. Kortom: aan klimaatbestendige bossen die tegen een stootje kunnen.

Samenwerken aan natuurbrandbeheersing

Preventie en beheersing van natuurbranden is iets waar veel partijen samen afspraken over maken. Op landelijke schaal werken daarom verschillende overheidspartijen samen met natuurorganisaties verenigd in de VBNE (Federatie Particulier Grondbezit, Stichting LandschappenNL, Vereniging Natuurmonumenten, Natuurnetwerk Gemeenten, Rijksvastgoedbedrijf en Staatsbosbeheer) samen met de Unie van Bosgroepen aan een nationaal convenant. Ook wordt er een nationaal expertisecentrum voor natuurbrandbeheersing opgericht en komt er een Landelijk Crisisplan Natuurbrand. Maar voor elk natuurgebied zoeken organisaties elkaar ook lokaal op. Denk aan gemeenten, provincies, veiligheidsregio's en uiteraard de lokale brandweer en de natuurbeheerders.

Meer informatie

- Over de rol van de natuurbeheerder bij brandpreventie is een **korte film** gemaakt.
- De Vereniging Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) heeft een '**Praktijkadvies Preventie en bestrijding van natuurbranden**' gemaakt, die natuurbeheerders helpt de juiste maatregelen te nemen en met anderen te komen tot een goed natuurbrandpreventieplan.

Kijk op: www.vbne.nl/

bos-natuurbeheer/calamiteiten/natuurbranden

Contactpersoon:

Tiemen Brouwer (Staatsbosbeheer): woordvoerder op landelijk niveau namens de alle VBNE-leden en de Bosgroepen. T 06-51416989, t.brouwer@staatsbosbeheer.nl